صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

مباحثات

بروز جمعتہ المبارک مورخہ 10 جنوری 2014ء

(بمطابق 08 ربیع الاول 1435 ہجری)

جلد 9 — شمارہ 4

سرکاری رپورٹ

مندرجات	صفحہ نمبر
1۔ تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ	102
2۔ نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات	103
3۔ غیر نشاندار سوالات اور ان کے جوابات	116
4۔ رسمی کارروائی	117
5۔ اراکین کی رخصت	121
6 ۔ قاعدہ کا معطل کیا جانا	121
7۔ قرارداد	122

صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز جمعۃ المبارک مورخہ 10 جنوری 2014ء
بمطابق 8 ربیع الاوّل 1435 ہجری بعد از دوپہر چار بجکر پندرہ پر منعقد ہوا۔
جناب سپیکر، اسد قیصر مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اوراس کا ترجمہ

اَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیۡطٰنِ الرَّجِیۡمِ۔ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ۔

وَلَوۡلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّىO فَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ قَبۡلَ طُلُوعِ ٱلشَّمۡسِ وَقَبۡلَ غُرُوبِهَا ۖ وَمِنۡ ءَانَآيِٕ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡ وَأَطۡرَافَ ٱلنَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرۡضَىٰO وَلَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ أَزۡوَٰجًا مِّنۡهُمۡ زَهۡرَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا لِنَفۡتِنَهُمۡ فِيهِ ۚ وَرِزۡقُ رَبِّكَ خَيۡرٌ وَأَبۡقَىٰO وَأۡمُرۡ أَهۡلَكَ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصۡطَبِرۡ عَلَيۡهَا ۖ لَا نَسۡـَٔلُكَ رِزۡقًا ۖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُكَ ۗ وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلتَّقۡوَىٰ۔

(ترجمہ): اور اگر آپ کے رب کی طرف سے ایک بات پہلے سے فرمائی ہوئی نہ ہوتی اور (عذاب کیلئے) ایک معیاد معین نہ ہوتی (کہ وہ قیامت کا دن ہے) تو عذاب لازمی طور پر ہوتا۔ سو آپ ان کی باتوں پر صبر کیجیئے اور اپنے رب کی حمد کے ساتھ (اس کی) تسبیح کیجیئے (اس میں نماز بھی آ گئی) آفتاب نکلنے سے پہلے اور اس کے غروب سے پہلے اور اوقات شب میں (بھی) تسبیح کیا کیجیئے (مثلاً نماز مغرب عشاء) اور دن کے اول و آخر میں تاکہ (آپ کو جو ثواب ملے) آپ (اس سے) خوش ہوں۔ اور ہرگز ان چیزوں کی طرف آپ آنکھ اٹھا کر مت دیکھیئے جن سے ہم نے کفار کے مختلف گروہوں کو ان کی آزمائش کے لیے متمتع کر رکھا ہے (وہ محض) دنیوی زندگی کی رونق ہے اور آپ کے رب کا عطیہ (جو آخرت میں ملے گا) بدرجہ بہتر ہے اور دیرپا ہے۔ اور اپنے متعلقین کو بھی نماز کا حکم کرتے رہیئے اور خود بھی اس کے پابند رہیئے ہم آپ سے معاش (کموانا) نہیں چاہتے معاش تو ہم آپ کو دیں گے اور بہتر انجام تو پرہیزگاری ہی کا ہے۔

جناب سپیکر: جزاکم اللہ۔ سب سے پہلے میں فضل حق کالج کے سٹوڈنٹس اور انتظامیہ کو اس اجلاس میں خوش آمدید کہتا ہوں۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر! اگر آپ اجازت دیں تو ایک ضروری بات کرنا چاہتی ہوں اور وہ۔۔۔

جناب سپیکر: یہ 'کوئسچنز آور' ہے، اسکے بعد آپ میڈم! بات کریں۔ مجھے آپ بات بتائیں جیسے ہی یہ ختم ہوتا ہے میں آپ کو موقع دیتا ہوں۔

نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات

جناب سپیکر: 'کوئسچنز آور' میں کوئسچن نمبر 760، جناب شاہ حسین صاحب۔

* 760 _ جناب شاہ حسین خان: کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا صوبائی حکومت ہر سال تمام سکولوں کو PTC فنڈ فراہم کرتی ہے؛

(ب) یہ بھی درست ہے کہ ضلع بٹگرام کے سکولوں کو بھی حکومت اور DFID کی جانب سے مذکورہ فنڈ فراہم کیا جاتا تھا جو کہ گزشتہ تین سالوں سے نہیں دیا گیا؛

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو حکومت نے ضلع بٹگرام کے سکولوں کو گزشتہ تین سالوں سے مذکورہ فنڈ کیوں فراہم نہیں کیا، وجوہات بتائی جائیں، نیز حکومت مذکورہ فنڈز کی فراہمی میں غفلت برتنے والے اہلکاروں کے خلاف تادیبی کارروائی کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) جی ہاں، یہ بھی درست ہے لیکن DFID نے گزشتہ ایک سال سے فنڈ فراہم کیا ہے۔

(ج) حکومت گزشتہ تین سالوں میں فنڈز AC-IV سے دیتی تھی جو بروقت ریلیز نہ ہونے کی وجہ سے سکولوں کے PTC فنڈز میں منتقل نہیں ہو سکے۔ اور اب چونکہ AC-IV فنڈز ختم کر دیا گیا ہے لہذا تمام فنڈز گورنمنٹ کے اکاؤنٹ نمبر 1 منتقل ہو چکے ہیں، جو نہی فنڈز ریلیز ہونگے تو متعلقہ سکولوں کے اکاؤنٹ میں منتقل کر دیئے جائیں گے۔

جناب شاہ حسین خان: شکریه، جناب سپیکر۔ سپیکر صاحب، دا په 8 تاریخ باندې چې کوم اجلاس وو، په هغه اجلاس کښې، ډپټی سپیکر صاحب هغه اجلاس چیئر کولو او دلته کښې مونږ دا پوائنټ وچت کړو چې کوئسچنز آور ختم شوے وو۔ دلته کښې پکښې دې ممبران صاحبانو خبرې کړې وې نو ډپټی سپیکر صاحب بیا

دا آرډرز جاری کړل چې دا کومه ایجنډا د کوئسچنو والا چې مخکښینئ د 8تاریخ وه، دا به په دس تاریخ باندې پیش کیږی۔ نن تاسو دا ایجنډا مونږ له راکړله جی، نو دا خو یواځې زما سوال نه دے، د نورو ډیرو ممبرانو صاحبانو سوالونه دی نو پته نشته چې تیاری به ئے نه وی کړې ځکه چې مونږ دلته کښې راتلو ایجنډا دلته کښې په دې میز پرته وه، بهرحال داسې ده جی چې سوال نمبر 760، سپیکر صاحب! دوئ جواب راکړے دے او زه منسټر صاحب نه دا معلومات کوم چې دا دوئ چې لیکلی دی په دې (ج)جواب کښې چې *بروقت ریلیز نہ ہونے کی وجہ سے سکولوں کے پی ٹی سی فنڈز سکولوں میں منتقل نہیں ہو سکے* نو دا '*بروقت ریلیز*' چا نه دے کړے او چې دا '*بروقت ریلیز*' ئے نه دے کړے نو د دې کسانو خلاف حکومت څه د سزا اراده لری او که نه لری؟ دویم ضمنی سوال زما دا دے چې دا فنډ به زمونږ چې کوم فنډ نه دے Use شوے، نه دے استعمال شوے، دا فنډ به حکومت بیا آئنده کال کښې په بټګرام ضلع کښې استعمالوی او که نه؟

<u>*جناب سپیکر:*</u> *جناب منسٹر صاحب۔*

<u>*جناب منور خان ایڈوکیٹ:*</u> جناب سپیکر! زما هم یو ضمنی سوال دے۔

<u>*جناب سپیکر:*</u> *منور صاحب۔*

<u>*جناب منور خان ایڈوکیٹ:*</u> تهینک یو، سر۔ سر، زما هم د دې متعلق دغه کوئسچن دے لکه څنګه شاه حسین صاحب خبره وکړه چې آیا منسټر صاحب به د دې وضاحت وکړی چې یره بهئی واقعی دا فنډ د دې صوبې ټولو سکولونو ته نه دے ملاؤ شوے او که واقعی دا خبره وی نو پکار دا ده چې دا د دې وضاحت نه مخکښې دا د سټینډنګ کمیټئ ته لاړ شی چې دا Trace out شی چې دیکښې غفلت چا کړے دے، دا Delay ولې دا چا کړې ده؟ تهینک یو، سر۔

<u>*جناب سپیکر:*</u> *عاطف خان، پرائمری۔۔۔۔۔*

<u>*وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم:*</u> تهینک یو، جی۔ دا د صوبې ټولو دغه ته نه دے، دا درې ضلعې وې هغې کښې دا پرابلم وو، بیا د دوؤ ضلعو هغه مسئله حل شوه د یوې ضلعې دا پاتې ده اوسه پورې او دا د ایجوکیشن ډیپارټمنټ په Behalf باندې غلطی ورته اووایه، نارستی ورته اووایه، هرڅه ورته اووایه، دا د

ایجوکیشن ډیپارټمنټ د وجې لیټ شوې وه او په دیکښې نن سحر چې ما ته کوم کوئسچنز کوم ملاؤ شو نو په دیکښې نن سحر ما انکوائری آرډر وکړو او انشاءالله تعالیٰ په دیکښې چې د چا خلاف، د چا په دیکښې دغه ده نارستی ورته اووایه، غلطی ورته اووایه، د هغوی خلاف ایکشن اخستلے کیږی۔ نن سحر ما انکوائری آرډر کړې ده دلته چې راتلم۔ د هغې نه پس دویمه خبره تاسو اووئیل چې دا پیسې مونږ فنانس ته لیږلې دی، دا هغه اکاؤنټ فور او اکاؤنټ ون والا مسئله ده چې کوم د صوبې اکاؤنټ وی او کوم د ضلعې اکاؤنټ وی نو هغه بیا وائی چې Lapse شوې دی ځکه چې اوس هغه اکاؤنټ فور سسټم نشته خو بهرحال مونږ فنانس سره دا کیس Take up کړے دے او کوشش مو دا دے چې دا ستاسو دا کوم د ضلعې دا پیسې پاتې شوې دی نو چې دا ضائع نشی او دا که Add up شوې وی نو هغه به په یو ځائې باندې ان شاءالله تاسو ته په هغه ضلعو کښې ولګوؤ۔ (تالیاں)

<u>جناب سپیکر:</u> جناب شاہ حسین صاحب۔

<u>جناب شاہ حسین خان:</u> ٹھیک شوه جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> ٹھیک۔اچھا کوئسچن نمبر 761،زرین گل صاحب۔

* 761 _ <u>جناب زرین گل خان:</u> کیاوزیرابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشادفرمائیں گے کہ:

(الف) کیا سال 09-2008اور 10-2009 میں ضلع تورغر کے محکمہ تعلیم نے گورنمنٹ گرلز اور گورنمنٹ بوائز پرائمری سکولوں میں پی ٹی اے فنڈز کی مد میں فی سکول دولاکھ 50ہزار روپے فراہم کئے گئے تھے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکولوں میں جی جی پی ایس ٹیگرام، جی جی پی ایس پلوسہ، جی پی ایس ہریانہ، جی پی ایس بوڑے، جی پی ایس خلیمہ ڈاڈا، جی پی ایس ڈوبا، جی پی ایس کانگھٹ اور جی پی ایس کند بالا بھی شامل تھے؛

(ج) اگر(الف)و(ب)کے جوابات اثبات میں ہوں تو:

(i) مذکورہ فنڈز مروجہ طریقہ کار کے تحت بینک سے نکالے اور خرچ کئے گئے،اگر نہیں تو وجہ بتائی جائے؛

(ii) مذکورہ سکولوں کا خرچ شدہ پی ٹی اے فنڈ اور بینک اکاؤنٹ کی اسٹیٹمنٹ کی مکمل تفصیل فراہم کی جائے؛

(iii) محکمہ تعلیم ضلع تورغر نے ان بے قاعدگیوں کے خلاف قانونی کارروائی کی ہے یا نہیں، تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) ضلع تورغر سال 2011 میں معرض وجود میں آیا ہے جبکہ 09-2008 کیلئے ضلع مانسہرہ سے ان سکولوں کو فنڈز فراہم کئے گئے ہیں۔

(ب) جی ہاں، درست ہے۔

(ج) (i) مذکورہ فنڈز طریقہ کار کے مطابق خرچ ہوئے لیکن جہاں طریقہ کار سے روگردانی ہوگی، اس کی محکمانہ اور اینٹی کرپشن میں انکوائری ہو رہی ہے جبکہ دو سکولوں جی پی ایس ہریانہ اور جی پی ایس پلوسہ کیلئے مختص رقم ابھی تک خرچ نہیں ہوئی اور پی ٹی سی کے اکاؤنٹ میں پڑی ہوئی ہے۔

(ii) مذکورہ سکولوں کا خرچ شدہ پی ٹی اے فنڈز اور بینک اکاؤنٹ کی اسٹیٹمنٹ کی مکمل تفصیل ایوان کو فراہم کی گئی۔

(iii) انکوائری رپورٹ کے بعد کسی بھی بے قاعدگی کی صورت میں مناسب کارروائی کی جائے گی۔

جناب زرین گل: ډیره مننه، جناب سپیکر صاحب۔ محترم سپیکر صاحب، مونږ د اتمې جنورۍ چې کومه ایجنډا وه، د هغې د پاره ځان تیار کړے وو چې کوم د اوقاف سره متعلق وه، بیا مونږ ته دلته چیئر نه اووئیلې شو چې یره دا به، پوائنټ آف آرډر باندې جناب مفتی جانان صاحب پاڅیدو چې یره دا کوئسچنز آور چې کوم دے نو ډېټې سپیکر صاحب وئیل چې هغه ختم شو نو بیا هغوی دا اووئیل چې دا به بل ورځ ته راولو، نو مونږ هغه اوقاف د پاره تیارے کړے وو، اوس چې مونږ راغلو نو نن مونږ ته د ایجوکیشن ټول سوالات پراته وو نو محترم سپیکر صاحب! چې تقریباً دا دومره پلنده ده، دا ټوله زما ده نو زه په دې لس شل منټو کښې خو زه ځان نشم تیارولے، Kindly زه تاسو ته چې کوم دے خواست کوم چې چونکه زه دې وخت کښې تیار نه یم، سوال نمبر 761، سوال نمبر 762، سوال نمبر763، سوال نمبر 764 دا یو بلې مناسب ورځې ته واستوائ چې زه تیارے پرې وکړم۔

جناب سپیکر: پینڈنگ، ٹھیک شو۔ عاطف خان! تاسو په څه باندې Explanation کوئ خو بهرحال دا پینډنگ وساتو۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب! ستاسو خوښه ده چې رولز مطابق دغه کوئ، که پینډنگ کوئ خو بهرحال زما به خپل آنریبل ممبر صاحب ته دا ریکویسټ وی ستاسو په توسط باندې چې د دوئ حقیقت دا دے دا بلا ډیر زیات کوئسچنز دی او ډیر زیات ډیټیلز دی نو که دوئ دا مناسب ګڼړی او وائی چې یره یو ورځ مونږ ته وائی چې په هغې کښې دوئ ډیپارټمنټ ته راشی، مونږ به ورسره کسان ټول کښینوؤ چې د دوئ څه ډیټیلز پکار وی، اوس هم را سره شته او که په ډیټیل کښے ځان پوهوی نو هلته به ئے رااؤغواړو بجائے د دې چې ټول هاؤس دغه وی که دوئ خپل ځان څنګهSatisfy کول غواړی، هلته د راشی مونږ ته د ټائم او ورځ اوس اوښائی په هغه ورځ باندې به ټول ډیپارټمنټ کښینوؤ۔

جناب سپیکر: جناب زرین گل صاحب۔

جناب زرین گل: یره جی زما هم د ده سره سفارتی تعلقات ښه شوی دی نو دغسې به وکړو۔ (قہقہے)

جناب سپیکر: دیکښې چې دے عاطف خان! تاسو چې څنګه خبره وشوه نو دا به تاسو ډیپارټمنټ سره کښینئ باقاعده او تاسو به په هغې کښې په میټنګ کښې په Consultation سره مسئله حل کړئ۔ کوئسچن نمبر 767، مفتی سید جانان صاحب۔

محترمہ نگہت اورکزئی: سر! مجھے اجازت دیں تاکہ -----

جناب سپیکر: میڈم! یہ کوئسچنز ختم ہو جائیں، اس کے بعد میں آپ کو موقع دوں گا۔

مفتی سید جانان: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِیمِ۔ جناب سپیکر صاحب! دلته اول زه دغه خبرې وضاحت کوم، دا ټول زمونږ ملګری دی، دا منسټران صاحبان ډیر قابل قدر خلق دی، که دا مونږ سوال راوړو الله په مونږ باندې حاضر حضور دے، مونږ د دې د پاره نه راوړو چې یا څوک بې عزته شی یا یو محکمه بې عزته شی خو کم از کم دا اسمبلی خو به په څه چلوؤ، څه خو به مطلب دا دے چې یوه طریقه کار خو به وی، څه خو به کوؤ کنه۔ جناب سپیکر صاحب! ډپټی سپیکر صاحب

تشریف فرما دے ، پرون زرین گل صاحب لکه څنګه خبره کوی، زما د اوقاف متعلق یو سوال خو دلته بلډوز شولو خو بس ما وئیل چې څه خیر دے څه مې اونه وئیل۔ جناب سپیکر صاحب، دا یو سوال دے 739، دا یقین وکړئ چې جی دا د اوقاف زمکې متعلق دے او یو 740، زما به تاسو ته دا ګزارش وی چې زما دا دوه سوالونه کوم مناسب وخت، راتلونکی دغه اجلاس کښې مناسب وخت وګنړئ، دا زما خبره نه ده نه زما زمکه ده خو دا دغې صوبې د اوقاف زمکه ده، زما به تاسو ته ګزارش وی چې دا راتلونکی سبا ئے شاملوئ، بلې ورځې چې کومې ورځې شاملوئ، زما دا دوه سوالونه پرون هم دغه کرسئ نه مونږ سره وعده شوې وه چې سبا ایجنډې کښې به دا راځی، زما به تاسو ته دا ګزارش وی چې دا ورکښې شامل کړئ، وعده غواړم چې وعده راسره وکړئ چې اؤ شاملوم پکښې جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> ان شاءالله زه به وګورم او لږ لیګل پوزیشن به ئے هم وګورم نو د هغې مطابق به ان شاءالله تعالیٰ وګورو۔

<u>مفتی سید جانان:</u> دیکښې زما هیڅ نشته، زمکه ده د اوقاف زمکه ده، ډیرلوئے ظلم ورسره شوے دے ، زه خو وایم چې راؤړئ، ستاسو به مهربانی وی خو چې ما ته اووایئ چې رواړم بیا به هله زه مطمئن یم جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> دا به مونږ داسې وکړو چې Monday باندې یا Any other day چې کوم وی، مونږ به ان شاءالله تعالیٰ Proper په دغه راوړئ بیا ایجنډا باندې به واچوؤ، مطلب دې سیشن کښې به ئے راولو جی۔

<u>مفتی سید جانان:</u> ټهیک شوه جی۔

<u>Mr. Speaker:</u> Okay.

<u>مفتی سید جانان:</u> دا سوال جی ستاسو د وجې نه زه دا 767 او 768 او دا بل هم دے ، زه دا ستاسو د وجې نه Withdraw کوم جی۔ مهربانی، مهربانی۔

<u>جناب سپیکر:</u> زما خیال دے دا ډیره ښه خبره ده چې تاسو کوم محنت کوئ خاص کر زرین ګل صاحب، مفتی جانان صاحب او زمونږ سید جعفر شاه صاحب داسې نور هم څو زمونږ محترم ایم پی اے ګان دی او دا اسمبلی ده د دې د پاره چې د

عوامو مسائل چې دی نو هغه په دې فورم باندې وچت شی نو زه تاسو ته خاص کر کریډټ د رکوم چې ډیر محنت کوئ۔ مفی سید جانان صاحب، 779۔

مفتی سید جانان: دا جی تهول مې واپس واخستل، دا د رپوا ړه۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب! په دې باندې زما ضمنی سوالونه دی نو زه۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: منور صاحب! ته به دا وکړې چې لږ به Proper دغه راوړې نو انشاء اللہ تعالیٰ هغه بهEntertain کړو، (قطع کلامی) نه چې کوم مؤور دے هغه واپس اخلی نو هغه باندې بیا نه کیږی (قطع کلامی) چېWithdraw شو نو بیا Withdraw دے، Withdrawn۔ (قطع کلامی) کوئسچن نمبر 782، جناب بهرام خان۔

* 782 _ جناب بہرام خان: کیاوزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ :

(الف) آیا گورنمنٹ ہائی سکول شنکاڑی دیر بالا میں ہیڈ ماسٹر اور سائنس ٹیچر کے علاوہ اساتذہ کی کئی آسامیاں خالی ہیں اور طلباء اپنی مدد آپ کے تحت سائنس مضامین پرائیویٹ استاد سے پڑھتے ہیں اور فیس بھی دیتے ہیں؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو حکومت مذکورہ سکول میں ہیڈ ماسٹر، سائنس ٹیچر اور دیگر اساتذہ کی خالی آسامیوں کو کب تک پر کرنے کا ارادہ رکھتی ہے ؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے کہ گورنمنٹ ہائی سکول شنکاڑی دیر بالا میں ہیڈ ماسٹر، سائنس ٹیچر اور ایس ایس ٹی جنرل کی پوسٹیں خالی ہیں اور باقی تمام آسامیوں پر اساتذہ کام کر رہے ہیں جبکہ مذکورہ سکول میں سائنس کے مضامین پڑھانے کیلئے جماعت نہم اور دہم کے طلباء نے اپنی مدد آپ کے تحت سائنس ٹیچر رکھا تھا جس کو ماہانہ فیس دیا کرتے تھے۔ سکولوں کے سربراہان کو ہدایت جاری کی گئی ہے کہ وہ اپنے متعلقہ پی ٹی سی کمیٹی کا اجلاس بلائیں اور ان کی منظوری سے جہاں بھی ضرورت ہو، متعلقہ فنڈز سے اساتذہ کو تعینات کیا جائے۔

(ب) مذکورہ آسامیاں گریڈ 16 اور 17 کی ہیں لہذا حکومت بہت جلد بذریعہ پروموشن ان آسامیوں کو پر کر رہی ہے۔

جناب بہرام خان: شکریه سپیکر صاحب۔ سوال نمبر 782 (الف) و (ب)، په دیکښې جی ما سوال کړے دے د محکمې نه چې گورنمنټ هائی سکول شنکاړئ کښې، په دیکښې هیډ ماسټر، سائنس ماسټر د دوئ نه څومره اسامئ خالی دی؟ او په دیکښې جی دوئ ما ته جواب را کړے دے چې د هیډ ماسټر او دوئ دا اسامو د خالی کیدو نه علاوه دغلته ماشومانو د نهم او د لسم، هغوی پخپله باندې سائنس ماسټر، هغوی ورته ټیچنگ کوی او هغه ماشومان ورته جی د خپله جیبه پیسې ورکوی، کوم د نهم او لسم هلکان چې دی سائنس چې ځوک پړهاوهی نو هغوی ته جی د خپله جیبه هغوی پیسې ورکوی نو دا سوال مې ورکړے وو چې یره دا پیسې به ترڅو پورې دا خلق ورکوی؟ زمونږ سره محکمه کښې پوسټونه خالی دی، دغه شته دے نو څو پورې، د ماشومانو والدین راځی او مونږ ته بار بار دا خبره کوی چې یره تاسو خو دا خبره کوله چې تعلیم به مونږه مخکښې کوؤ، تعلیم به مونږ بړهاوؤ او دا به کوؤ هغه به کوؤ، زمونږ ماشومانو ته تاسو یو سائنس ماسټر نشئ را لیږلے دلته۔

جناب سپیکر: جناب عاطف خان۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب! دا خو خبره ما اکثر څو پیرې کړې ده، زمونږ دې صوبائی دا چې کوم سسټم روان وو د ایجوکیشن، دا په دیکښې دې وخت سره د 14 هزار ټیچرانو کمے وو، څوارلس زره ټیچران هډو شته نه، هغه سکول ته راځی یا نه راځی یا ډیوټی کوی یا نه کوی، هغه خو ځان له خبره ده خو Fourteen thousand ټیچرز دې وخت کښې مونږ سره کمے وو، هغې کښې دوه کیټیگریز دی، څه د پبلک سروس کمیشن د وجې د هغوی د Capacity issue وه نو د هغې د وجې نه مونږ دغه کولے نشو، مونږ ئے هم نشو اخستے، څو کالو نه دا دغه راروان دے، زمونږ گورنمنټ چې راغے نو دا باره هزار هغه وخت کښې وو، دا ورسره اوس دا دوه زره بیا نور سیوا شوی دی نو په دیکښې دوئ چې کومه خبره وکړه، د ټیچرز کمے دے او مونږ د هغې د قانون او یا دغه د پاره مونږ وئیل که په هغې باندې ټائم سیوا لگی، اوس تاسو به کتلی وی چې په اخبارونو کښې اشتهارونه راغلی دی، دا آٹھ هزار نوے فیگر دے، آٹھ هزار نوے به ان شاءالله تعالیٰ زر تر زره کیدے شی چې دا راروان سیشن کوم دے، د

دي نه مخکښې مځکښې به دا ټیچرز بهرتي شي، بنه Transparent طريقه باندې او ان شاءالله تعالیٰ دا چې کومه دوئ مسئله بیانوی، دا به کافی حده پورې ختمه شي۔ ټوټل 14 هزار دی خو آتهه هزار نوے به ان شاءالله زر شروع شي او دادوئ چې کوم وائی دا پی ټی سی هلته نه فنډ پیسې ورکوی، دا Payment ټیچرز ته کیږی په خپل 'تهرو' باندې، هغه مونږ پی ټی سی ته انسټرکشنز ولیږل چې تر کومې پورې ټیچر نه وی راغلے نو که هغوی هلته څوک ساتلے هم دے، د هغې Payment د د Parent Teachers` Committee په 'تهرو' باندې کیږی، د چا نه د فیس نه اخستلے کیږی۔

جناب سپیکر: ملک صاحب۔

جناب بہرام خان: یواځې جی دا سکول نه دے، داسې نور سکولونه هم شته، که منسټر صاحب دا وعده هم وکړی چې هغه نورو سکولونو کښې کومو کسان ټیچرز ته د خپل جیب نه پیسې ورکوی نو د هغه د پی ټی سی نه ملاؤ شی نو هم به زه بیا مطمئن شم جی۔

جناب سپیکر: عاطف خان۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دوئ د جی ما ته د هغې Identification وکړی، هغه ټولو ته به مونږ انسټرکشنز ولیږو چې د پی ټی سی په 'تهرو' باندې هغوی ته Payment وکړی او د بل چا نه د پیسې نه اخلی۔

جناب سپیکر: تھینک یو جی۔ کوسچن نمبر 783، ملک بہرام۔

* 783 _ جناب بہرام خان: کیاوزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا گورنمنٹ ہائی سکول کاڑ کبنج، ضلع دیر بالا میں ڈرائنگ ماسٹر دو سال سے غیر حاضر ہے جس کے بارے میں سکول انچارج نے وقتاً فوقتاً ڈسٹرکٹ آفیسر کو مطلع کیا ہے لیکن تاحال اس کے خلاف کوئی تادیبی کارروائی نہیں کی گئی؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ ڈرائنگ ماسٹر کے خلاف اب تک محکمانہ کارروائی کیوں نہیں کی گئی، نیز غیر حاضری کے دوران لی گئی مراعات اور تنخواہوں کی تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے کہ گورنمنٹ ہائی سکول کاڑ کبنج، ضلع دیر بالا میں ڈرائنگ ماسٹر دو سال سے غیر حاضر ہے لیکن جب اسکی غیر حاضری کی اطلاع ملی اسی وقت سے اس کے خلاف تادیبی کارروائی کا آغاز کر دیا گیا ہے۔

(ب) مذکورہ ڈرائنگ ماسٹر کے خلاف قانونی کارروائی کے تحت شوکاز نوٹسز جاری کر دیئے گئے ہیں اور آخری شوکاز نوٹس بذریعہ اخبار عنقریب شائع کر دیا جائے گا جس کے بعد اسے نوکری سے برطرف کیا جائے گا۔ غیر حاضری کے دوران ڈرائنگ ماسٹر نے کسی قسم کی مراعات اور تنخواہیں محکمہ سے وصول نہیں کی ہیں۔

جناب بہرام خان: صاحب! دیکبنې ما سوال کړے دے چې په هائی سکول کاړ کبنج ضلع دیر بالا کبنې یو ډرائنګ ماسټر دے چې د دې ډرائنګ ماسټر صاحب نوم فرید الله دے، دا ډرائنګ ماسټر صاحب د دوه کالو نه غیر حاضر دے۔ ما منسټر صاحب ته هم د دې ریکارډ ورکړے وو، سره د هغه حاضریانو د لسټ او سپیکر صاحب، د مزې خبره دا ده چې د هغه ځائې یو هیډ ماسټر او ای ډی او هغوی ټول پرې لیکلی چې دا مسلسل غیرحاضر دے او د هغې ریکارډ دا دے ما سره په لاس کبنې دے چې د 2011 نه دے Absent راروان دے او زه د هغه ځائې متعلقه ډی ای او ته لاړم، هغه ته مې دا خبره وکړه چې یره دا خو هسې هم غیرحاضر راروان دے، که تاسو ئے نور څه نشئ کولے نو دے بل یو نوی سکول ته بدل کړئ، چرته هلته کبنې د لاړ شی او دې سکول له بل یو ډی ایم رابدل کړئ چې دا سکول چالو شی او کلاسونه چالو شی خو د بدقسمتئ خبره دا ده چې د 2011 نه د 2014 پورې چې دا مسلسل غیر حاضر راروان دے، محکمې هم منلې ده په دې خپل رجسټر باندې چې دا زمونږ سره غیرحاضر دے او تر اوسه پورې جی هغه کور ته او نه لیږلے شو، د هغه د غیرحاضرئ په وجه باندې هغه ته هیڅ څه سزا ملاؤ نشوه او زمونږ سکول Suffer شو او دومره اختیار جی د هغوی سره نشته چې دا سړے د هغه ځائې نه لرې کړی او زمونږ یو بل ډی ایم هلته کبنې ولیږی، حالانکه هلته کبنې په دغه حلقه کبنې ډی ایم شته دے، د هغه ځائې لوکل کسان هم شته دے خو دے په هغه سیټ باندې ناست دے او هغه وائی د دې خلاف به مونږ کارروائی کوؤ، د دې وجې نه زما دا درخواست دے چې دغه کس د کور ته

ولیږلے شی او دغه پوسټ د په بل چا باندې ډک کړے شی چې دا سکول چالو کړے شی۔

جناب سپیکر: عاطف خان!

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): دوئ چې د کومې خبرې ذکر وکړو، دا ډرائینگ ماسټر وو، دا نه وو او د ده خلاف چونکه دا سې دا سرکاری دغه دے، دا سې خو یکدم ئے مونږ کورته نشو لیږلے، څه قانونی خامخا پراسیس دے، هغه چې دوئ کوم اووئیل هغه ته نوټسز جاری شوی دی، په دیکښې لیکلی شوی هم دی او مونږ چې کوم جواب ورکړے دے، نوټس ورته جاری شوے دے او د اخبار په ذریعه باندې به هغه ته اوس اخری نوټس جاری شی او که د هغې نه باوجود هم هغه رانغے نو هغه به د نوکرئ نه برخاست کیږی۔ قانونی چې کومه طریقه ده د سرکاری ادارې نه د یو سړی برخاست کولو هم دغه طریقه ده او دوئ خو صرف د ټرانسفر یادوی، زه وایم که یو سړے درې کاله وشو هغه ډیوټی نه کوی نو که ټرانسفر ئے کړو نو که بل چاته ئے ټرانسفر کړو نو هلته به هم ډیوټی نه کوی، لکه دا شے ختمول غواړی مکمل چې یو سړے ډیوټی نه کوی، هغه چهټی کول غواړی، په ټرانسفر کیدو خو مسئله نه حل کیږی، یو ځائې ته به لاړ شی بیا به (تالیاں) سبا به ستاسو، ستاسو ځائې ته راشی، بل ایم پی اے به سبا وائی چې یره زما ځائې ته مو رالیږلے وو، اوس هلته ډیوټئ له نه راځی نو زه وایم چې دا اخری نوټس ورله مونږ ورکړے دے، که دیکښې هم رانغے نو هغه مونږ مکمل انشاءالله د نوکرئ نه فارغوؤ، په ټرانسفر باندې مسئله نه حل کیږی۔

(تالیاں)

جناب سپیکر: عاطف خان! یو دیکښې زه خپله هم گزارش کوم، لکه دوه کاله ډیر لویه عرصه ده او ما ته خو Exact laws نه دی معلوم چې کوم پکار دی خو زما په خیال باندې دې باندې ډیر مخکښې نه پکار وه چې دې باندې کارروائی شوې وه او دا یو دغه جوړه شوې وه او اوس هم زه وایم چې څومره زیات دغه ایکشن کیدے شی ځکه چې دا خو ډیر زیاتے دے۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب! ستاسو خبره بالکل ټهیک ده خو ډیر زیات داسې کارونه دی چې هغه ډیر مخکښې نه پکا ردی چې شوی وے خو هغه نه دی شوی، د هغې د وجې دا مسئلې دی اوس خو بهرحال زمونږ 'انډیپنډنټ' مانیټرنګ یونټ دے، هغه به فروری کښې انشاءالله تعالیٰ سټارټ شی او د هغې 'بیسک' مقصد که وګورئ، هغه به هم دا وی، هغوی سره به یو چیک لسټ وی، هغوی به ځی سکولونو ته او 'بیسک' مقصد، ټیچر راځی که نه راځی، په دې سکول کښې نور څه پرابلم دے، هغه به د موقعې نه، هغه به د لیپ ټاپ یا د سمارټ فون په ذریعه باندې د هغه ځائې نه چې په سکول کښې څه پرابلم دے چې د هغه هم دا پته لګی چې آیا دے په کور کښې ناست دے او سب اچها رپورټ ورکوی که نه حقیقت دے سکول ته ځی، لوکیشن ته ځی، هغه خو د هغه لوکیشن نه Mail کوی او هغه به مونږ دلته چیک کوؤ چې په هغې کښې څه مسئلې وی نو انشاءالله دا به نشو کولے چې مکمل به ختمې شی خو د فروریٔ نه پس به دا مسئلې ان شاءالله چې بالکل Minimize شی چې زمونږ دا مانیټرینګ یونټ یو ځل سټارټ شی۔

جناب سپیکر: ملک صاحب۔

جناب بہرام خان: جناب سپیکر صاحب! زما درخواست داسې دے چې دا به 2011 نه په هره میاشت کښې غیرحاضر دے او د 14-2013 پورې، دا زما سره ریکارډ دے د هغه سکول او بیا تلے یم هیډ ماسټر صاحب پرې هم دا لیکلی دی چې دا زما سره مسلسل غیرحاضر دے۔ تر څو پورې چې د ده د کور لیږلو خبره شوه، هغه خو خپل پراسیس دے پوره کیږی به خو زما خو سکول خالی دے چې دې سکول ته بل څوک ولیږی، ډی ایم ورته بل څوک لاړ شی، د هغه هلته ټرانسفر وشی چې هلته کښې هلکانو ته خو استاذ ملاؤ شی کنه۔

جناب سپیکر: عاطف خان!

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دا به وکړو چې دے کورته لیږلو باندې ټائم ډیر لګی، که یو څو ورځې لګی نو زما په خیال چې درې کاله نه وو نو خیر دے یو څو ورځې

به ورته نور هم صبر وکړو او که نه تائم پرې ډیر لګی نو بیا به ان شاء الله تعالیٰ
تاسو له بل سرے دغه ځائې ته راټرانسفر کړم۔

جناب بہرام خان: ما ته د بل سرے راولیږی چې دا مسئلې حل شی۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: ٹھیک شوه، صحیح شوه، صحیح شوه جی، بالکل۔

جناب سپیکر: ٹھیک۔ کوئسچن نمبر 784، ملک بهرام خان۔

* 784 _ جناب بہرام خان: کیاوزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) کیا گورنمنٹ ہائی سکول کاڑ کبنج، ضلع دیر بالا میں ہیڈ ماسٹر اور سائنس ٹیچر کے علاوہ اساتذہ کی کئی آسامیاں خالی پڑی ہیں؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو حکومت مذکورہ سکول میں ہیڈ ماسٹر، سائنس ماسٹر اور دیگر اساتذہ کی خالی آسامیوں کو کب تک پر کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) اس ضمن میں وضاحت کی جاتی ہے کہ ایس ایس ٹی سائنس اور ایس ایس ٹی جنرل محکمانہ ترقی جس میں سی ٹی، ڈی ایم، اے ٹی اور پی ای ٹی شامل ہیں، زیر کارروائی ہے۔ جیسے ہی کارروائی مکمل ہو جائے گی انشاء اللہ ان پوسٹوں پر تقرریاں کی جائیں گی جبکہ ہیڈ ماسٹرز کیلئے پبلک سروس کمیشن کے ذریعے انٹرویوز جاری ہیں۔ دیگر پوسٹوں کیلئے قواعد وضوابط بنائے جارہے ہیں، نئی پالیسی مکمل ہونے کے بعد ان خالی پوسٹوں کو بھی پر کیا جائے گا۔

جناب بہرام خان: دا خو هم جی دغه سکول دے، سوال نمبر 784 (الف) (ب) هم دغه سکول دے جی چې د کوم د پاره زه ژړا فریاد کوم۔ په دې کاړ کبنج سکول کبنې پینځه کسان استاذان دی، پینځه استاذان دا غونډ هائی سکول چلوی جی او څنې کسانو پکبنې کوم کسان چې ستوډنټان وو، خپل جیب باندې ورله تنخواه ورکوی او پیسې ورله ورکوی نو هغه هم کله دوئ وائی چې دا تنخواه مې کمه ده او کله وائی زیات ده، نو منسټر صاحب نه دا غواړم چې دې سکول ته به زمونږ استاذان کله پورې پورا کړی؟ هائی سکول کاړ کبنج او د دې سره نور۔

جناب سپیکر: عاطف خان۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: ما چې څنګه وختی هم ذکر وکړو، دا پراسیس چې کوم دے دا روان دے، زما په خیال ان شاء الله تعالیٰ دا Next academic session دے، زمونږ ټوټل دې وخت کښې چوده هزار کمے دے او آٹھ هزار به هغه قانونی مسئلو د وجې، پیچیدګو د وجې آٹھ هزار نوے به ان شاءالله تعالیٰ دا سیشن چې کوم سټارټ کیږی، د دې نه مخکښې مخکښې به دا پورا شی او کوشش به دا وی چې Within next three months هغې پسې دا باقی چې کوم چھ هزار پاتې کیږی نو دغه به هم ور پسې ان شاء الله تعالیٰ زر تر زره برابر شی۔

جناب سپیکر: ملک صاحب۔

جناب بہرام خان: ٹھیک ده جی۔

جناب سپیکر: ٹھیک شوه۔ کوسچن نمبر 785، محترمہ نجمہ شاہین صاحبہ، (موجود نہیں)۔ کوسچن نمبر 786، محترمہ رقیہ حنا، (موجود نہیں)۔ کوسچن نمبر 788، جناب ملک ریاض صاحب، (موجود نہیں)۔ اچھا یہ بھی ملک ریاض صاحب کا ہے تو 'کوسچنز آور' ختم ہوتا ہے۔

غیر نشاندار سوالات اور ان کے جوابات

785 _ محترمہ نجمہ شاہین: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ سال 14-2013 کی اے ڈی پی میں ضلع کوہاٹ (محکمہ تعلیم) کیلئے رقم مختص کی گئی ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ ضلع کیلئے کتنی رقم مختص کی گئی ہے اور کتنے سکول اپ گریڈ اور کتنے نئے تعمیر کئے جائیں گے، تفصیل فراہم کی جائے، نیز گورنمنٹ ہائی سکول نمبر 1 کوہاٹ شہر میں رہائشی ہاسٹل موجود ہے، اسے کب تک استعمال میں لایا جائے گا؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی نہیں، سال 14-2013 کی اے ڈی پی میں ضلع کوہاٹ (محکمہ تعلیم) کیلئے کوئی رقم مختص نہیں کی گئی ہے۔

(ب) مذکورہ ضلع کیلئے کوئی رقم مختص نہیں کی گئی ہے جبکہ گورنمنٹ ہائی سکول نمبر 1 کوہاٹ شہر میں موجود رہائشی ہاسٹل ہائر سیکنڈری سیکشن کے طلباء کلاس روم کے طور پر استعمال کر رہے ہیں۔

786 _ محترمہ رقیہ حنا: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) سیری باغ بونجا ضلع مانسہرہ میں پرائمری، مڈل سکول (زنانہ) موجود ہے؛
(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ سکول کب سے شروع ہوا ہے اور اس میں اساتذہ کب سے تعینات کئے گئے ہیں، مکمل تفصیل فراہم کی جائے؟

<u>جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم)</u>: (الف) جی نہیں، سیری باغ بونجا مانسہرہ میں اس نام سے کوئی سکول اور گاؤں نہیں ہے۔
(ب) جواب جز (الف) میں ملاحظہ ہو۔

788 _ <u>ملک ریاض خان</u>: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:
(الف) آیا ضلع بنوں میں گورنمنٹ ہائر سیکنڈری، ہائی، مڈل اور پرائمری سکولز (مردانہ/زنانہ) میں اساتذہ کی کئی خالی آسامیاں موجود ہیں؛
(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو ضلع بنوں کے مذکورہ سکولوں میں کتنی آسامیاں کب سے خالی ہیں، تفصیل فراہم کی جائے؟

<u>جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم)</u>: (الف) جی ہاں، ضلع بنوں میں گورنمنٹ ہائر سیکنڈری، ہائی، مڈل اور پرائمری سکولز (مردانہ/زنانہ) میں اساتذہ کی کمی ہے، آسامیاں موجود ہیں۔
(ب) (تفصیل ایوان میں پیش کی گئی)۔

<u>جناب سپیکر</u>: میڈم نگہت اورکزئی۔

رسمی کارروائی

<u>محترمہ نگہت اورکزئی</u>: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب! آپ کی توجہ اور اس ہاؤس کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف دلانا چاہتی ہوں، وہ یہ کہ ایک تو، دو باتیں ہیں اور مطلب ایک ہی اس سے Related ہیں۔ جناب سپیکر، اگر آپ توجہ دیں کیونکہ-----

<u>جناب سپیکر</u>: جی۔

<u>محترمہ نگہت اورکزئی</u>: سر، ایک نوجوان طالب علم جس کا نام اعتزاز حسین اور ہنگو میں اس نے ایک بمبار کے وار کو اپنے سینے پہ لیکر ہزاروں بچوں کی جان بچائی ہے اور میں سمجھتی ہوں کہ ایک تو اس کیلئے دعا کرنی چاہیئے اور دوسری بات یہ ہے کہ سر، میں گورنمنٹ کی سطح پر ایک ایسے بچے کو کہ جس نے اپنے سینے کو اور اپنے بدن کو اڑا دیا، اس بمبار کو اندر داخل ہونے سے روکا، تو میں سمجھتی ہوں کہ یہ ان دہشتگردوں کے

منہ پر ایک طمانچہ ہے کہ ہمارے صوبے کا ایک بچہ جو ہے، وہ ان سے نہیں ڈرتا اور اپنے سینے پہ وہ وار لیتا ہے تو میں آپ کے توسط سے وزیر اعلیٰ صاحب سے اور یہاں پر بیٹھے ہوئے تمام ارکان اسمبلی سے یہ درخواست کرتی ہوں کہ اس کیلئے ایک ایسا کوئی میڈل کا اعلان کیا جائے تاکہ یہ جراءت ہر بندے میں پیدا ہو سکے کہ وہ جو خود کش آتا ہے جو ہمارے ملک کا دشمن ہے، جو یہ دہشت گرد ہیں، جو کافر ہیں، جو انسانیت کے بھی قابل نہیں ہیں اور جو کہ انسان کہلانے کے بھی قابل نہیں ہیں تو جناب سپیکر صاحب، اس کیلئے کسی میڈل کا اور دوسرا جو چودھری اسلم کا جس کی کل جان گئی ہے سر! وہ شیر پختو نخوا تھا، شیر خیبر پختو نخوا تھا اور پورے پاکستان کا بیٹا تھا، جس طریقے سے اس نے دہشت گردوں کا صفایا کیا تھا تو میں سمجھتی ہوں کہ اگر اس جیسا جذبہ ہم سب میں پیدا ہو جائے تو کسی دہشت گرد کی طاقت نہیں ہو گی کہ وہ ہماری سرزمین پہ آکے ہمارے معصوم لوگوں کی جانیں لے۔ جناب سپیکر صاحب، یہاں سے میں اس اسمبلی فلور سے اس کو خراج تحسین پیش کرتی ہوں، اس کو خراج عقیدت پیش کرتی ہوں اور سر، اس کی فیملی کے ساتھ یہاں سے یکجہتی کا اظہار کرتی ہوں اور یہ دعا کرتی ہوں کہ اس جیسا جذبہ مجھ میں، میری تمام قوم میں، میرے بچوں میں اور ہر اس انسان میں کہ جو مسلمان ہے اور پاکستانی ہے، ان میں پیدا ہو۔ تو سر، ان دونوں کیلئے اگر دعا بھی کروادی جائے اور مذمتی قرارداد بھی اگر ان دہشت گردوں کے خلاف لائی جائے تو میرا خیال ہے جناب سپیکر، یہ ہمارے لئے بہتر ہو گا۔

<u>جناب سپیکر</u>: دعا تو آج میرے خیال میں مولانا لطف الرحمان صاحب فرمائیں گے کیونکہ دونوں ہمارے مولوی صاحبان نہیں ہیں لیکن اس سے پہلے شاہ فرمان اگر اس پہ Comments کرنا چاہیں، شاہ فرمان صاحب!

<u>جناب شاہ فرمان (وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ)</u>: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریہ جناب سپیکر۔ یہ جو پہلا واقعہ تھا، اس کے حوالے سے اس بچے کیلئے آئی جی صاحب نے سول ایوارڈ کی Recommendation کی ہے، یہ As a tribute ان کو صوبائی گورنمنٹ کی طرف سے بھی ہے۔ (تالیاں) ہم نے، چیئرمین پاکستان تحریک انصاف نے بھی کراچی کے واقعے کی بھی Condemnation کی ہے، یہ Events اور یہ Individuals، ہم یہاں پر مذمتیں بھی کرتے ہیں، قراردادیں بھی پاس کرائی ہیں اور ہم سب کو پتہ ہے ان حالات کا، یہ سوچنے کی بات ہے کہ کس طرح ہم ان حالات سے نکل جائیں؟ اس کے اوپر اتفاق اور اتحاد کی ضرورت ہے، ہم سمجھتے ہیں کہ کسی چیز کو انا کا ایشو بھی

نہیں بنانا چاہیئے، جتنے برے حالات ہیں، اس حوالے سے کسی کو Criticize کرنا یہ بھی اس موقع کے اوپر میرا دل نہیں کرتا لیکن کچھ وجوہات تو ضرور ہوں گی، کوئی پالیسی تو ضرور ایسی ہو گی جس کے نتیجے میں یہ سب کچھ ہے۔ تو ان شاء اللہ یہ بھی گورنمنٹ کی کوشش ہے کہ ہم ان حالات سے کسی طرح نکل جائیں۔ باقی جو بچے کیلئے سول ایوارڈ کی Recommendation ہے As a tribute، آئی جی صاحب نے کی ہے آج، اور کراچی کا جو واقعہ تھا اس کی Condemnation بھی آئی ہے، تحریک انصاف کی طرف سے بھی آئی ہے، اس ہاؤس کی طرف سے بھی Condemnation ہے اور ان کیلئے دعا ہی کر سکتے ہیں۔

جناب سپیکر: جناب لطف الرحمان صاحب سے درخواست ہے کہ وہ دعا کریں۔ مفتی جانان صاحب ابھی آئے ہیں تو۔۔۔۔۔

(اس مرحلہ پر دعا کی گئی)

جناب محمود احمد خان: سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: یہ بیٹنی صاحب بات کر رہے ہیں، اس کے بعد۔

جناب محمود احمد خان: مهرباني سپيکر صاحب۔ زه ستاسو په وساطت سره شاه فرمان صاحب نه يو پوښتنه کوم چې په بجټ کښې دلته سراج صاحب چې کوم بجټ پيش کړے وو چې دا د حکومت ذمه داري ده چې مونږ به هرې ضلعې ته صفا اوبه وررسوؤ او هغې ضلعې کښې چې کوم کوم مسائل وي، هغه به هغسې پورا کوؤ۔۔۔۔

جناب سپیکر: بيټنی صاحب! يو معذرت غواړم۔۔۔۔۔

جناب محمود احمد خان: يو عرض کوم چې زمونږ پيسې، د ايم اينډ آر پيسې ريليز شوې دي په پبلک هيلتھ کښې، هغه مونږ ته داسې نه وائي، داسې Liability نه بنايي، هغه وائي چې مونږ ته راغلې دي، مونږ Liability کښې ورکړې دي۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: که ته ډيټيل پوهه کيدل غواړې نو لږ ته د مفتي جانان په شان يو دغه مونږ ته رااوليږه چې Proper تا ته۔۔۔۔

جناب محمود احمد خان: جناب سپيکر! پيسې ريليز شوې دي۔۔۔۔

جناب سپیکر: زما عرض واوره، زما عرض واوره، چې تا ته 'پراپر' جواب ملاؤ شي، اوس خو به دے هوائي خبره تا ته وکړي، نو په دې باندې پکار ده چې يو

Proper دغه وشي۔ شاه فرمان خان! په دې باندې که څه Comments تاسو کوئ نو هغه وکړئ۔

<u>*وزیر اطلاعات وپبلک ہیلتھ انجینئرنگ:*</u> جناب سپیکرا د معزز رکن دا خبره ټهیک ده خو فرق دا دے چې یو پالیسی وه چې فنانس منسټر صاحب هم ناست دے او دوئ ته هم زه دا خبره کوم چې انجینئرنگ ډیپارټمنټ کښې یو پالیسی وه چې تاسو به د ایم اینډ آر د پاره پی سی ون پیش کوئ چې څومره پورې خرچه راځی او د هغه پی سی ون په بنیاد باندې به ایم اینډ آر ریلیز کیږی۔ د پبلک هیلتھ لږ نوعیت بدل دے، د پبلک هیلتھ نوعیت دا بدل دے چې پمپ خراب شی، سټبلائزر خراب شی، سسټم کښې فرق راشی نو هغه پیسې دومره نه وی خو چې ته بیا پی سی ون جوړوې او هغه بیا د هغې د پاره پیسې Claim کوې نو په هغې کښې دومره وخت تیر شی چې خلقو ته د اوبو ډیر تکلیف وی نو د هغې د پاره مونږ سمری موؤ کړې ده او ښه ده چې فنانس منسټر صاحب هم ناست دے نو چې کم از کم د دغې نور انجینئرنگ ډیپارټمنټ دې پالیسی نه مونږ اوباسئ او چې ایم اینډ آر مونږ ته راځی نو ان شاءالله چې مونږ به ئے لکه د پائپ هډو ایسا روؤ نه، ډائریکټ به ورځی دغه ته به ورځی۔

<u>*جناب سپیکر:*</u> *ارشد عمرزئی صاحب۔*

<u>*جناب ارشد علی:*</u> سپیکر صاحب! ستاسو په نوټس کښې یو یاد دهانی راولم چې دا د کمپیوټرائزډ ډرائیونگ لائسنس باره کښې ده چې د دې زمونږ قوم ته زمونږ کے پی کے کښې زمونږ خلقو ته ډیر غټ مشکلات دی او دا شپږ میاشتې Learning Chit ورکړے شی او بیا هغوی در په در گرځی او هغوی ته کارډ نه ملاویږی، ولې؟ وائی چې کارډ نشته او ختم شوے دے۔ دا چونکه ټرانسپورټ ډیپارټمنټ ته چې دے، دا حواله شوے وو او په دیکښې په 2004 کښې هم دغه شوے وو، بیا د هغې نه پس اوس په تیره جولائی باندې وزیر اعلیٰ صاحب هم حکم کړے وو چې دا د ټرانسپورټ ډیپارټمنټ ته حواله شی خو اوسه پورې په هغې څه عمل درآمد نه دے شوے، لهذا مونږ دا وایو چې دا د ټرانسپورټ ډیپارټمنټ ته حواله شی او د دې چې دے څه حل راوځی، دې قوم ته غټ

مشکلات دی چې د دې مشکلات نه وځی او دا ډرائیونګ لائسنس په صحیح طریقې سره جوړیږی او قوم د مشکلات نه وځی۔

اراکین کی رخصت

جناب سپیکر: معزز اراکین کی طرف سے جو چھٹی کیلئے ریکویسٹس آئی ہیں، وہ آپ کے سامنے پیش کرتا ہوں: جناب سردار محمد ادریس صاحب، ایم پی اے2014-01-10؛ محترمہ نادیہ شیر صاحبہ، ایم پی اے 2014-01-10؛ جناب حاجی قلندر خان لودھی 2014-01-10؛ جناب سردار مہتاب احمد خان عباسی، اپوزیشن لیڈر2014-01-10تا2014-01-13؛ جناب اورنگزیب نلوٹھا، ایم پی اے-10-01-2014؛ جناب مفتی فضل غفور صاحب، ایم پی اے 2014-01-10؛ جناب محمود خان، منسٹر سپورٹس2014-01-10؛ جناب سردار ظہور صاحب2014-01-10؛ جناب عبید صاحب، ایم پی اے2014-01-10۔

Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The leave is granted.

جناب ارشد علی: جناب سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: جناب محمد علی صاحب قرارداد پیش کرنا چاہتے ہیں۔

جناب ارشد علی: جناب سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: چونکه ایجنډا باندې چې کومه خبره ده، ته که دا کول غواړې Proper مونږ ته کوئسچن Put کړه، هغه به ان شاءالله مونږ واخلو۔ محمد علی صاحب۔

قاعدہ کا معطل کیا جانا

جناب محمد علی (پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِیمِ۔ شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ میں اس معزز ایوان کے سامنے ریکویسٹ کرتا ہوں کہ Rule 240 کے تحت Rule 124 کو Suspend کر کے قرارداد پیش کرنے کی اجازت چاہونگا۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that rule 124 may be relaxed under rule 240, to allow the honourable Member, to move his resolution? Those who are in favour of it may say ‘Yes’ and those who are against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it.

قرارداد

پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ: چونکہ سعودی عرب میں لاکھوں پاکستانی محنت کش اپنے بال بچوں کا پیٹ پالنے کیلئے محنت مزدوری کرتے ہیں اور ملک خداداد پاکستان کو اربوں ڈالرز کا زرمبادلہ بھیجتے ہیں، سعودی عرب میں لیبر قوانین کے تحت لاکھوں پاکستانی بیروزگار ہوگئے ہیں اور مسلسل گرفتاریاں شروع ہیں جس کی وجہ سے سعودی عرب میں پاکستانی انتہائی شدید ذہنی اور مالی مشکلات سے دوچار ہیں اور خودکشیوں پر مجبور ہوچکے ہیں جس کی مثال دیراپر کا ایک واقعہ ہے ___ میاں کرامت اللہ ولد زڑور خان سکنہ بارکند شیری درہ نے 08-09-2013 کو حالات کی ستم ظریفی کی وجہ سے خودسوزی کی اور زندگی سے ہاتھ دھو بیٹھا، مرحوم چار مہینے پہلے سات لاکھ قرض لیکر سعودی عرب گیا تھا، لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ وہ صوبائی حکومت کی تمام پارٹیوں کے ممبران صوبائی اسمبلی پر مشتمل ایک جرگہ تشکیل دے جو سعودی عرب دورہ کرکے سرکاری طور پر یہ مسئلہ اٹھائے تاکہ غریب مزدور کی دادرسی ہو اور یہ مسئلہ حل ہوجائے۔

جناب سپیکر صاحب! الحمدللہ مونږ ټول د یو صوبې، دا معزز 124 اراکین اسمبلی دلته ناست یو او زمونږ همیشه د پاره دا یو سوچ وی چې مونږ د دې صوبې او د دې اولس د پاره هغه څه وکړو چې هغه د دې قوم او د دې صوبې د عوامو د پاره بهتر وی۔ جناب سپیکر صاحب، زمونږ سعودی عرب کښې د ټولو نه زیات تعداد او اکثریت د دې صوبه خیبر پختونخوا دے ، هلته کښې حالات دومره بدتر شوی دی چې مسلسل گرفتاریانې دی او خلق داسې یو ذهنی پریشانئ کښې دی چې دا زما د حلقې یو کس دے چې هغه دومره غریب وو چې څلور میاشتې د دې واقعې نه مخکښې هغه قرضه کړې وه اووه لاکهه روپئ او هغه په دې حالاتو کښې دومره حوصله بائیللې وه چې که زه ئے ونیولم نو زه به کلی ته ځم، هغه قرضدارے به راځی، هغه مور پلار بال بچ زه به څنگه ساتم؟ نو په دې رنړا کښې هغه خودکشی کړې ده، لهذا مونږ په دیکښې هم دا ریکویسټ کړے دے جناب سپیکر صاحب، چې په دې اسمبلئ کښې چې څومره هم سیاسی پارټیانې ناستې دی، د ټولو پارټیانو یو نمائنده جرگه د تشکیل کړے شی او

سعودی عرب ته د لاړ شی، هلته هغه حکومت سره د دا خبره سفارتی طور باندې وچته کړی ځکه جناب سپیکر صاحب! چې زمونږ نه دا اووه میاشتې خو زمونږ تیرې شوې، مونږ باندې خلقو یو ذمه واری کړې ده او پینځه کاله به د سترګو په رپ کښې تیر شی ځکه چې بیا به مونږ دلته نه یو خو دا خلق به مونږ ته دا ردې بدې وائی ځکه چې زه به یو مثال درکړم، ما یو قیصه کتله په یو اخبار کښې، وائی چې ایوب خان صاحب کله صدر وو نو هغه به خپل صدارتی آفس ته تلو راتلو نو ټهیک ده په دې ګیټ کښې خو خامخا سیکورټی ګارډز ولاړ وی لکه مونږ چې څنګه اسمبلئ اجلاس ته راروان یو، هغه سیکورټی ګارډ به بهر دننه تلو نو روزانه به ئے لیدلو، کله چې ایوب خان صاحب د صدارت نه لاړو، ادسې یو کال نیم بعد هغه دوباره هغه کوم سیکرټریټ چې وو هلته کښې به څه کار له راغلے وو نو چې هغه په دې ګیټ کښې هغه سپاهی لیدلے دے چې هغه زما په دور کښې دغه شان Stand to به ولاړ وو نو هغه ورته کتلی دی، وئیل یار! *آپ ابھی تک ادھر اس ڈیوٹی پر ہیں؟* نو هغه سپاهی ورته وئیل *جناب! میں پاکستان کا صدر تو نہیں ہوں کہ پانچ سال ادھر ہونگا پھر فارغ ہونگا، میری پکی نوکری ہے، میں ساٹھ سال میں ریٹائر ہو جاونگا میری پرواہ نہ کرو۔* نو زه وایم چې مونږ خو پینځه کاله بعد شوک به یو شوک نه یو خو دا د قوم یو ایشو ده چې خپله هغه ذمه واری مونږ ادا کړو او په دې باندې مونږ مرکزی حکومت سره خبره وکړو، لهذا دې قرارداد کښې زما ریکویسټ دے چې دا چونکه یو قومی ایشو ده چې پکښې تاسو حمایت وکړئ۔ شکریه جی۔

<u>*جناب سپیکر:*</u> *جناب سراج الحق صاحب۔*

<u>*جناب سراج الحق {سینیئر وزیر(خزانہ)}:*</u> جناب سپیکرا بس دیکښې یوه خبره د خودکشیانو ده نور قرارداد ئے ټهیک دے۔

<u>*جناب سپیکر:*</u> *یہ آپ کی بات نہیں سمجھ سکے، آپ پھر سے بول لیں۔ یہ کہتے ہیں کہ تھوڑی امنڈمنٹ چاہیئے قرارداد میں، الفاظ میں۔*

<u>*پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ:*</u> *جی۔*

<u>*سینیئر وزیر (خزانہ):*</u> *بحیثیت مجموعی قرارداد ٹھیک ہے اسلئے کہ مرکزی حکومت نے، مرکزی جو سپیکر ہے قومی اسمبلی کا، اس کی قیادت میں ایک وفد بھیجا تھا، انہوں نے ریاض کا دورہ کیا، ریاض کے گورنر سے ملے،*

وہاں پاکستان کے سفار تخانے میں گئے اور اس کی وجہ سے، انکی سفارش کی وجہ سے، اس جرگے کی وجہ سے جناب سپیکر صاحب! وہاں موجود ہماری جو لیبر ہے یا مزدور برادری ہے، اس کو کافی سہولت ملی ہے اور ان کو چار مہینوں کا ایک وقفہ، انہوں نے مہلت دی ہے لیکن اس میں جو سفارش کی گئی ہے کہ صوبائی اسمبلی کے ممبران پر بھی مشتمل ایک جرگہ تشکیل دیا جائے، ہم اسکی بھی حمایت کرتے ہیں، صوبائی حکومت بھی اگر اس طرح ایک وفد Arrange کرے اور صوبائی اسمبلی کے ممبران بھی ہوں، اس میں بیشک سپیکر صاحب بھی ہوں، ریاض کا دورہ کریں، سعودی عرب کا دورہ کریں تو سب سے زیادہ مزدور سعودی عرب میں جناب سپیکر صاحب! خیبر پختونخوا کے ہیں اور اس وقت پاکستان کو جو سب سے زیادہ زر مبادلہ ملتا ہے، وہ بھی ان سمندر پار پاکستانیوں کا ہے اور جو کاروبار اس وقت چل رہا ہے، وہ بھی ان کے زر مبادلے کی وجہ سے ہے۔ سعودی عرب سے ہم یقینی طور پر مرکز کے ذریعے درخواست کرینگے کہ وہ اپنا اثر رسوخ استعمال کرے، مرکزی حکومت اور اس مسئلے کو حل کرے لیکن اس قرارداد کی ہم بحیثیت مجموعی بالکل حمایت کرتے ہیں، صرف میری تجویز یہ ہے کہ اس میں جو خودکشیوں سے مجبوری کی بات ہے چونکہ یہ لفظ بہت پاپولر ہو گیا ہے اور دوسرے معنوں میں اب لیا جاتا ہے اسلئے تھوڑی سی ترمیم کر کے ہم اس کی حمایت کر رہے ہیں۔

<u>پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ</u>: ٹھیک دہ جی۔

<u>جناب سپیکر</u>: ہاں ترمیم بھی کر لیں اور یہ۔۔۔۔۔

<u>جناب شاہ فرمان (وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ)</u>: جناب سپیکر!

<u>جناب سپیکر</u>: شاہ فرمان صاحب کے بعد، شاہ فرمان!

<u>وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ</u>: شکریہ جناب سپیکر۔ یہ جو قرارداد پیش کی گئی، اس کے حوالے سے میں اتنا ضرور کہنا چاہتا ہوں کہ یہ قوم جو دنیا کی تیسری محنت کش ترین قوم ہے، دنیا میں پاکستانی قوم تیسرے نمبر پر محنت کش ترین قوم ہے، یہ مزدوری کیلئے جاتے ہیں، کس طرح جاتے ہیں، کونسے طریقے اپناتے ہیں؟ اپنی زندگی کو خطرے میں ڈالتے ہیں لیکن اپنے لئے روزگار ڈھونڈنے کیلئے یہ جاتے ہیں، پہلے اس کا دوسرا نمبر تھا اب چوتھے نمبر پر یہ قوم جو سخاوت کے لحاظ سے جو عطیات دیتی ہے، ٹیکس کی بات نہیں کرتا ہوں، جو اپنے پیسوں میں سے عطیات دیتی ہے، یہ چوتھے نمبر پر ہے۔ اس کے باوجود تیسرا پوائنٹ یہ کہ اس ملک کو اللہ تعالیٰ نے سب کچھ دیا ہے، یہاں منرلز موجود ہیں، گیس موجود ہے، پیٹرول

موجود ہے، ہائیڈل پاور موجود ہے، ایک نیچرل انڈسٹریل زون ہے اوران سب کے باوجود ہمارا یہ حال ہے کہ ہم قرارداد پیش کرتے ہیں اور صحیح طور پر پیش کرتے ہیں لیکن اس کے اوپر بھی سوچنا چاہیئے کہ آج ہم یہ قرارداد پیش کرتے ہیں کہ دوسرے ملک ہمارے لوگوں کو نکالیں نہ اور ہمیں مزدوری کیلئے چھوڑ دیں تو اللہ نے جس قوم کو سب کچھ سے نوازا ہو، اللہ تعالیٰ یہی کر سکتا ہے کہ آپ کو ساری چیزیں تحفے میں دیدے، ایگریکلچر ہے، منرلز ہیں، انرجی ہے لیکن وہ کونسی وجوہات ہیں، ہم پولیٹکس کرتے ہیں اور اسمبلی میں پہنچتے ہی یہ سوچنا شروع کر دیتے ہیں کہ اگلی بار الیکشن کیسے جیتیں گے؟ اس کے اوپر ہمارا فوکس ہے، ہماری پارٹی حکومت کیسے بنائے گی؟ لیکن جو حقائق ہیں، یہ ہمارے اوپر ذمہ داری ہے، اس ہاؤس کے اوپر ذمہ داری ہے، اس حکومت کے اوپر ذمہ داری ہے، وفاقی حکومت کے اوپر ذمہ داری ہے کہ وہ نظام ایسا بنائے کہ جہاں پر حقدار کو اس کا حق ملے۔ میں اس قرارداد کی حمایت کرتا ہوں (تالیاں) لیکن مجھے بڑا افسوس ہے اور مجھے شرم آتی ہے کہ جو میرے ملک کے اندر سونا ہے، جو میرے ملک کے اندر سب کچھ موجود ہے، وہ کرپشن کی نذر ہو چکا ہے اور آج حقدار کو حق نہیں ملتا اور ہم غریب ترین ممالک کی صف میں کھڑے ہیں۔ اس قرارداد کے ساتھ آج یہ عہد تو کر لیں، آج یہ عہد تو کر لیں کہ ہم جاتے ہیں ہاسپٹلز میں، دیکھتے ہیں کہ غریب سائڈ پہ کھڑے ہیں، کسی کو دوائی نہیں ملتی لیکن پھر بھی ہم بڑی جی داری سے ادوایات میں بھی کمیشن لیتے ہیں اور لیتے آرہے ہیں اور اگر کوئی کہے کہ آپ کرپشن کی بات نہ کرو، یہ تو ہر کوئی کرتا ہے تو آپ بیوقوف نظر آتے ہو، میرا کہنے کا مقصد یہ ہے کہ آج مجھے بڑا افسوس ہوا کہ بحیثیت قوم ہم یہ منت کرنے جارہے ہیں کہ دوسرے ممالک ہمارے لوگوں کو روزگار سے نہ نکالیں، یہ ایک قوم کیلئے شرم اور غیرت کا مقام ہے کہ کم از کم ہم یہ تو شروع کر لیں کہ اپنی قوم کو اتنا مجبور نہ کریں کہ وہ لانچوں کے پیچھے اپنے آپ کو باندھے لیکن باہر جائیں، محنت کش ترین قوم آج جس حالت سے گزر رہی ہے، سب سے پہلے میں اپنے سے شروع کرتا ہوں اور میں سمجھتا ہوں کہ ہم سب پہ یہ ذمہ داری ہے کہ ہمیں یہ احساس ہو کہ آئندہ کیلئے ہمیں اس قسم کی ریزولیوشن کی ضرورت نہ پڑے جس سے کسی دوسری قوم سے، کسی دوسرے ملک سے ہمیں یہ درخواست کرنی پڑے کہ آپ ہمارے لوگوں کو نوکری سے نہ نکالو، یہ ہماری ذمہ داری ہے۔ شکریہ جناب سپیکر۔

<u>Mr. Speaker</u>: The motion before-----

<u>پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ</u>: جناب سپیکر!

<u>جناب سپیکر</u>: اچھا Change آپ نے کی ہے؟

پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ: جی۔

جناب سپیکر: Read out کړئ، پھر سے Read outکرلیں۔

پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ میں نے اپنی قرارداد نمبر 376 میں امنڈمنٹ کی ہے، امنڈمنٹ کے بعد دوبارہ ایوان کے سامنے پیش کرنا چاہوں گا:

چونکہ سعودی عرب میں لاکھوں پاکستانی محنت کش اپنے بال بچوں کا پیٹ پالنے کیلئے محنت مزدوری کرتے ہیں اور ملک خداداد پاکستان کو اربوں ڈالر کا زرمبادلہ بھیجتے ہیں۔ سعودی عرب میں لیبر قوانین کے تحت لاکھوں پاکستانی بیروزگار ہوگئے ہیں اور مسلسل گرفتاریاں شروع ہیں جس کی وجہ سے سعودی عرب میں پاکستانی انتہائی شدید ذہنی اور مالی مشکلات سے دوچار ہیں اور بے انتہا مصیبتوں کی وجہ سے بعض اوقات غیر قانونی اقدامات بھی کرتے ہیں جس کی مثال دیر اپر کا ایک واقعہ ہے کہ میاں کرامت اللہ ولد زڑور خان سکنہ بارکند عشیرئی درہ نے 2013-09-08 کو حالات کی ستم ظریفی کی وجہ سے خود سوزی کی اور زندگی سے ہاتھ دھو بیٹھا، مرحوم چار مہینے پہلے سات لاکھ کا قرض لیکر سعودی عرب گئے تھے، لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ حکومت کی تمام پارٹیوں کے ممبران صوبائی اسمبلی پر مشتمل ایک جرگہ تشکیل دیا جائے اور سعودی عرب کا دورہ کرکے سرکاری طور پر یہ مسئلہ اٹھایا جائے تاکہ غریب مزدوروں کی دادرسی ہو اور یہ مسئلہ حل ہو جائے۔ شکریہ جی۔

جناب سپیکر: جناب ناصر خان درانی۔

جناب اعظم خان درانی: شکریہ سپیکر صاحب، زما نوم اعظم خان درانی دے۔

جناب سپیکر: اعظم خان 'سوری' ، معذرت۔

جناب اعظم خان درانی: دا مې جي وئیل چې شاه فرمان خان نه مونږ یو تپوس کول غواړو، هغه جي د ایم اینډ آر خوشه حوالې ورکړې، یو منټ جي۔۔۔۔

جناب سپیکر: اعظم خانه! دې نه پس دا قرارداد حوالې سره خبره وکړئ، قرارداد حوالې سره خبره کوئ په دغه ایشو باندې، هغې نه پس به تا له موقع درکوؤ په دې باندې۔ لږ قرارداد حوالې سره که خبره کوئ ټھیک ده که نه وی نو ملک صاحب، ملک ریاض، قرارداد حوالې سره۔

<u>ملک ریاض خان:</u> جناب سپیکر! د دې قرار داد خو مونږ مکمل حمایت کوؤ، دا ډیره اهم خبره ده، حقیقت کښې سعودی عرب کښې ډیر خلق مزدورئ ته تلی دی او هغوی سره ډیر زیاتے دے، مونږ د دې حمایت هم کوؤ، ورسره زه شاه فرمان خان ته داد ورکوم، بله ورځ عابد شیر علی خان یو پریس کانفرنس کړے دے، زه ضلع بنوں نه تعلق لرم ،په هغې کښې عابد شیر علی خان ته چې کوم جواب ورکړے دے 100 پرسنټ ئے صحیح ورکړے دے، زه دا وایم، نواز شریف ته درخواست کوم چې د عابد شیر علی صاحب د میډیکل ټیسټ وشی، دا Mental دے (تالیاں) او Mental سړے داسې خبرے کوی او د ده پلار او نیکه هم د بنوں بجلی نشی بندولے او شاه فرمان خان ښنګه وئیلی دی، مونږ دا وایو چې د پنجاب بجلی به بند شی او داسې خبرې د نه کوی چې هغې نه په ایوان کښې، مونږ ورونړه یو ټول چې بدمزګی جوړیږی۔ نو د دې زه سخت مذمت کوم جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> نگہت اورکزئی، میڈم نگہت اورکزئی۔

<u>محترمہ نگہت اورکزئی:</u> جناب سپیکر صاحب! یہ ایک بہت بڑاالمیہ ہے پاکستان میں کہ پاکستان کے اور خاصکر خیبر پختونخوا کے لوگ جو اس قسم کے اقدامات کرنے پر مجبور ہیں تو میں اس قرارداد کی مکمل طور پر حمایت بھی کرتی ہوں (تالیاں) لیکن جناب سپیکر صاحب، لیکن جناب سپیکر صاحب، میں یہ سمجھتی ہوں کہ اگر جیسے شاہ فرمان صاحب نے ایک بہت بڑی یہاں پہ سٹیٹمنٹ اسی قرارداد کی حمایت میں دی ہے تو میں آپ کے توسط سے گورنمنٹ کو ضرور یہ ایک بات کرنا چاہوں گی کہ یہاں پہ آپ لوگ ایسے حالات پیدا کریں کہ روزگار کے سلسلے یہاں پر بڑھتے چلے جائیں، باہر بیرونی سرمایہ کاری آئے، یہاں پہ کنسٹرکشن کا کام ہو، یہاں پہ ڈیمز کا کام ہو، یہاں پہ روزگار کے مواقع فراہم ہوں تو لوگوں کو پھر باہر جانے کی ضرورت نہیں پڑے گی، ہمارے محنت کش جو ہیں، وہ اپنے ہی ملک میں روزگار کمائیں گے اور اپنی بیوی بچوں کا پیٹ پالیں گے۔ بہر حال میں اس قرارداد کی حمایت کرتی ہوں جو انہوں نے پیش کی ہے اور اس کی مکمل تائید میں کرتی ہوں جی۔

<u>Mr. Speaker:</u> The motion before the House is that the resolution, moved by the honourable Member, may be adopted? Those who are in favour of it may say ‘Yes’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it, the resolution is adopted unanimously. Janab Nawabzada Wali Muhammad Sahib.

نوابزادہ ولی محمد خان: تھینک یو، سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب! څنګه چې زمونږ محمد علی خان د سعودی عرب د مزدورکارو په باره کښې خبره وکړله، واقعی چې دا زمونږ څومره محنت کش دی، څومره کسان دی، هغوی په سعودی عرب کښې مزدوری کوی خو هغوی سره ډیر زیاتے دے، ولې چې د هغوی هغه اقامې چې کومې دی، هغه هم هغوی نیولې دی او په هغې باندې هم لکه چې څومره هغه پیسې دی، مخکښې د هغې یو په ډبل د دوئ نه اخلی۔ مونږ ټول د محمد علی خان د قرارداد حمایت کوؤ چې دا قرارداد د دغه شی او کوم چې زمونږ سعودی عرب کښې چې کوم زمونږ عوام دے، د بټګرام یا د شانګلې زیات تر پکښې مردان، د دیر د بټګرام، د سوات پورا مطلب دا دے غالباً چې تقریباً د پورا صوبې کسان هم په دیکښې دی، مونږ د دې حمایت کوؤ چې دا د مطلب دا دے دا قرارداد د مشترکه دوئ سره دغه شی۔۔۔۔

جناب سپیکر: کال اٹینشن نوٹس۔۔۔۔

نوابزادہ ولی محمد خان: جناب سپیکر صاحب! اخری کښې به زه بیا خبره وکړم، زمونږ مطلب دا دے ملک صاحب چې کومه خبره وکړله د بجلئ مطابق، د عابد شیر علی، نو واقعی چې مونږ د خپل ډز بندئ دا دے، د صوبې چې څنګه هر قسم خبره راځی نو مونږ په دې هر قسم تعاون کولو ته تیار یو او کوؤ به ان شاءاللّٰه تعالیٰ خو اخره کښې یوه خبره دا ده چې کوم یو بیان شوے دے، د هغې مطابق چې شیر علی کوم څه وئیلی دی، هغه داسې نه ده چې یره هغه یا د بنوں نه بجلی بندوی یا هغه د خیبر پختونخوا نه بجلی بندوی، هغوی دا یو بیان کړے دے چې څومره پورې په خیبر پختونخوا کښې چې په کوم فیډرا نو باندې بجلی زیاته ده او په دې باندې غلا کیږی یا مطلب دا دے چې کوم څومره پورې دیکښې د هغې د رکاوټ د پاره چې کوم د ګورنمنټ د دې Losses کوی نو هغوی دا وئیلی دی چې یره په دغه فیډرو کښې چې کوم اتھاره ګھنټې یا انیس ګھنټې لوډ شیډنګ دے، دا لوډ شیډنګ چې کم از کم د هغه فیډرو نه چې څومره پورې د هغوی انکم راځی یا د هغې نه څه دغه راځی نو د هغې مطابق د هغې سره هغه دغه کیږی چې هغه باندې

مزید خرچې نه راځي۔ بقایا دا څه مسئله نه ده، مونږ دا غواړو چې ان شاءالله تعالیٰ زمونږ د صوبې چې څه قسم له خبره راځی ان شاءالله تعالیٰ د بجلئ مطابق، هغه به هغه کوؤ۔

وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ: جناب سپیکر!

جناب سپیکر: وضاحت کرنا چاہتے ہیں، شاہ فرمان صاحب وضاحت کرنا چاہتے ہیں۔

وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ: شکریہ جناب سپیکر۔ رات کو پہلی دفعہ میری عابد شیر علی سے ملاقات ہوئی، پہلی دفعہ میں نے اس کو آمنے سامنے دیکھا اور اندازہ مجھے ہوا کہ، خیر جو (قہقہے) بات ایک جگہ پر آکے رکی ہے، میں وہ ہاؤس کے سامنے رکھنا چاہتا ہوں کہ ایک سٹینڈ، جو انہوں نے کہا کہ یہ چوری ہو رہی ہے تو چوری کے حوالے سے میں نے فگرز پیش کئے کہ پنجاب کے اندر 85.30 بلین کی چوری ہے، سندھ بمعہ کراچی کے اندر 105 اعشاریہ Something بلین ہے اور خیبر پختونخوا کے اندر 48.3 بلین لیکن کوشش میں نے کی، میں نے ان کو بتایا کہ ایک Independent Committee ہو کہ وہ اس بات کا تعین کرے کہ اگر پیسکو بجلی چوری میں Involve ہے، پیسکو اگر بجلی چوری میں Involve ہے اور آپ ان کو Protect کرتے ہیں تو پھر آپ چوری میں ملوث ہیں اور دوسرا پوائنٹ، اگر عوام چوری کرتے ہیں اور ہم ان کو Protect کرتے ہیں تو پھر ہم چوری میں ملوث ہیں۔ جناب سپیکر! پیسکو کی ریکویسٹ پر ہم نے ان کی ریکویسٹ کے مطابق پشاور، چارسدہ اور بنوں کے اندر ٹوٹل 152 پولیس فورس ان کو انسپکٹرز، سب انسپکٹرز سارے دیئے ہیں، پہلے واپڈا کے پاس ایک مجسٹریٹ ہوتا تھا، ان کی ریکویسٹ کے اوپر ہم نے دو اور ان کو دیئے ہیں، اب تین مجسٹریٹس ہیں، وہ اور بھی مانگیں گے تو ہم دینے کو تیار ہیں لیکن اس چیز کا تعین ضرور ہونا چاہیئے کہ میں سمجھتا ہوں کہ چوری کون کر رہا ہے، یہ بات سامنے لانے والی ہے کہ چوری کون کر رہا ہے؟ اگر ڈیپارٹمنٹ کے اندر وہاں منصف بھی وہی اور چور بھی وہی، اگر ایک ایکسیئن چوری کرتا ہے تو کمپلینٹ بھی ایکسین کو جاتی ہے، مجھے کوئی طریقہ کار بتادیں کہ کس طرح ان کو روکیں؟ وہ کمرشل انڈسٹریل یونٹس کو اگر کیش پہ بجلی دینا چاہیں، نظام کے اندر، سسٹم کے اندر کوئی ایسی بات نہیں ہے، پیسکو کے اندر کوئی چیک اینڈ بیلنس نہیں ہے کہ وہ عام آدمی کے حق کو Protect کر سکے۔ تو ہم نے ان کو Suggest کیا ہے کہ آپ Independent inquiry کریں۔ دوسری بات کہ دیکھو اس صوبے سے وہ اگر توقع رکھتے ہیں کہ ہم ان کو پولیس بھی دیں، ہم ان کو مجسٹریٹس بھی دیں، ہم ان کیلئے ریکوری میں بھی مدد کریں تو کم از کم اس ایوان نے ایک ریزولیوشن پاس کرائی تھی، یہ کتنی مشکل بات ہے

کہ پیسکو کے ایک چیف کو وہ تبدیل کریں، پیسکو کا وہ چیف کہ 2013-09-17 کو کولاچی کے پولیس سٹیشن میں اس کے اور اس کے بھائی کے خلاف By name ایف آئی آر درج ہے کہ وہ ٹرانسفارمرز اور پولز Illegally provide کرتا رہا، میرا کہنے کا مقصد یہ ہے کہ ایک Disputed بندہ، ایک Disputed بندہ جس کے اوپر لوگوں کو ٹرسٹ نہیں ہے، کیا ضروری ہے کہ اس کو ادھر رکھا جائے؟

(قطع کلامیاں)

جناب منور خان ایڈوکیٹ: میں ایک بات کہنا چاہتا ہوں کہ یہ۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: یہ بات ختم کریں، اس کے بعد آپ کو موقع دیتے ہیں۔

وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ: میں اپنی وضاحت پوری کر لوں۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: میں یہ کہنا چاہتا ہوں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: اس کے بعد آپ بات کریں، اس کے بعد آپ۔

وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ: میں کلیئر کرتا ہوں، میں کلیئر کرتا ہوں، (مداخلت) اگر یہ ایف آئی آر پولیس کی انوسٹی گیشن کے باوجود اگر درج ہے اور میں کہتا ہوں کہ درج ہے تو میرا کیا قصور ہے؟ میں اس ڈاکومنٹ کی بات کر رہا ہوں جو سرکاری ڈاکومنٹ ہے پولیس سٹیشن کے اندر، ایف آئی آر نمبر 277 اس کے اندر درج ہے، Dated ہے۔ میرے کہنے کا مقصد یہ ہے کہ ہمیں وہ نظام چاہیئے، وہ سسٹم چاہیئے جس کے اوپر یہ ہاؤس ٹرسٹ کر سکے۔ Simple سی بات ہے کہ انوسٹی گیشن ہو کہ بجلی کون چوری کر رہا ہے، محکمہ کر رہا ہے یا عوام کر رہے ہیں؟ ایک بات۔ دوسری بات، فنانس منسٹر صاحب آپ کے سامنے موجود ہیں، نیٹ ہائیڈل پرافٹ کا مسئلہ اس سے پہلے بھی حکومتوں نے اٹھایا، ہم نے بھی اٹھایا، اگر مرکز ہمیں وہ بھی دینے کو تیار نہیں ہے، جس صوبے کو اللہ نے اتنی زیادہ پوٹینشل دی ہو کہ وہ پورے پاکستان کی ضرورت سے زیادہ ہائیڈل پاور پیدا کر سکتا ہو، اگر پچھلے چالیس سال سے کوئی لانگ ٹرم منصوبہ نہیں ہوا، اگر وہ واپڈا اس میں ناکام رہا، اگر پاکستان کے عوام اس تحفے سے محروم رہے، اگر اس ڈیپارٹمنٹ کے اندر کرپشن رہی، اگر آج Power shortage ہے، اگر پورا صوبہ میرا منرلز سے بھرا ہوا ہے اور نیچرل انڈسٹریل زون ہے تو اس کے حوالے سے ہم نے یہ بھی ڈیمانڈ کی کہ اگر آپ نہیں کر سکتے اور تاریخ نے ثابت کر دیا کہ آپ نہیں کر سکتے تو یہ صوبے کے حوالے کرو، ہم نے کمیٹی بھی بنائی ہے، خط بھی پرائم منسٹر کو بھیجا ہے، خط کے جواب کا بھی انتظار کر رہے ہیں، ان کے کمیٹی بنانے کا بھی انتظار کر رہے ہیں،

اس بات کا تعین ہم چاہتے ہیں کہ ہمارے کتنے پیسے بنتے ہیں فیڈرل گورنمنٹ کی طرف اور وہ کب دیں گے اور چوری کون کر رہا ہے اور کون انکو Protect کر رہا ہے؟ اس حوالے سے ہماری بات ہو گئی ہے، ان کے ساتھ اور ان کے جوابات کے منتظر ہیں۔

جناب سپیکر: منور خان صاحب۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: تھینک یو سر۔ زه د شاه فرمان خان څومره خبرې دی سر، دا صوبه بالکل په دې باندې Agree ده چې یره بهئ د دې بجلئ چې کوم بقایاجات یا کوم دغه پاتې دی، هغه د دې صوبائی اسمبلئ هر ممبر تاسره په هر میدان باندې په هر قدم باندې ولاړ دے، که چرته مرکز په دې سلسله کښې مونږ سره زیاتے کوی، مونږ تاسره په هر ځائې باندې که ته نن هم مطلب دا دے چې یره بهئ مرکز ته کوم جواب ورکول غواړې، دا صوبائی اسمبلی تاسره په هر میدان باندې ولاړه ده خو پرسنل یو کس باندې، زه دلته بار بار دا خبره اوروم چې د موجوده چیف باره کښې، زما به پرسنل یو کس سره څه داسې خبره وی، هغه کس نن په اسمبلئ کښې بار بار ډسکس کیږی خو زه دا خبره شاه فرمان ته کوم چې دا هغه چیف دے چې د دې اسمبلئ کسانو ته ټولو ته ئے بریفنګ ورکړو او د دې صوبې حالات ئے هم مونږ ته بیان کړل، بلکه په سکرین باندې تاسو او مونږ ته ئے ټول هغه څیزونه ښکاره کړل چې آیا څومره بجلی مونږ پیدا کوؤ او زمونږ د صوبې څومره ډیمانډ دے، هغه ماسره دومره طاقت هم نشته دے، ماسره هغه ګرډونه، ګرډ سټیشنې هم نشته دے چې څومره زمونږ ضرورت دے، هغه ګرډ به بجلی نه Accept کوی، هغه دومره اولډ سسټم دے، زمونږ دا ټول سسټم دومره زوړ دے چې هغه که مونږ هغه ټوله بجلی د مرکز نه وصولوؤ هم، هغه مونږ نشو وصولولې نو دا کسان زه وایم چې په دې باندې ولې خاموش دی؟ چې یره دې چیف څومره ښکلے بریفنګ ورکړو او زه په دې باندې وایم چې دا هغه چیف دے چې صرف په ټیلفون باندې ته کمپلینټ ورته وکړه چې یره بهئ زما ټرانسفرمر خراب دے، زما فلانی خلاف شکایت دے، دے تاته واپسی Response هم درکوی او ما په دې صوبې کښې بل څوک هم داسې نه دے کتلے چې هغه ته ټیلفون وکړې او هغه تا ته واپسی Response هم درکړی او ستا د کمپلینټ مسئله هم حل کړی۔ زه Kindly دا خبره شاه فرمان خان ته کوم چې پرسنل د چا

متعلق، زما د چیف سره هیڅ څه Relationship نشته دے خو زه کم از کم دا وئیلے شم چې موجوده په دې صوبه کښې چې د دې چیف چې کوم دے دا تاسو او مونږ د پاره، بلکه مرکز سره هم دا کس لګیا دے جهګړا درته کوی او مونږ د دې کس متعلق هم دې صوبائی اسمبلی کښې دا خبرې کوؤ، دا ډیره د افسوس خبره ده، نو Kindly شاه فرمان خان! د دې چیف نه، پکار دا دی چې تاسو او مونږ ترینه هغه کار واخلو، هغه خو لګیا دے بار بار د دې صوبې دپاره هر قسم-----

جناب سپیکر: میڈم انیسہ زیب!

جناب منور خان ایڈووکیٹ: نو دے-----

محترمہ انیسہ زیب طاہر خیلی: شکریہ جناب سپیکر۔ جناب سپیکر! یہ گزشتہ دو دنوں سے یہ مسئلہ اس وقت میں سمجھتی ہوں پورے خیبر پختونخوا بلکہ پورے ملک کی سطح پر زیر بحث ہے۔ ہم نے اس دن بھی اس بات پر نوٹس لیا اور جناب وزیر اطلاعات صاحب نے باقاعدہ ہاؤس میں اپنی کافی پوزیشن بیان کی۔ میں سمجھتی ہوں کہ ایک وفاقی وزیر مملکت، ایک تو میں منور خان صاحب کی بات سے اتفاق کرتی ہوں کہ ہمیں کسی بھی لیول پر پرسنل نہیں ہونا چاہیئے اور نہ ہی ہمیں اس قسم کے Responsible،Comments افراد جو ہیں، ذمہ دار منصب پر ہیں، ان کے خلاف دینے چاہیئں۔ اگر ہم یہ سمجھتے ہیں کہ بات بڑی Simple ہے، مجھے یقین ہے کہ ہم سب میں حب الوطنی اور پھر خاص طور پر اپنے صوبے سے جو محبت ہے، وہ بہت ہی نمایاں ہے، بہت عیاں ہے۔ اگر وفاقی وزیر مملکت برائے واٹر اینڈ پاور نے آکر یہاں پر Facts and figures دیئے تو ان کو آپ Categorically، صرف اشتعال سے اور گرمیٔ جذبات سے آپ ان کو جواب نہ دیں بلکہ آپ Facts and figures کے ساتھ ان کو جواب دیں، اگر وہ کسی ایک ایریا کی بات کرتے ہیں تو پھر وہاں دیکھا جائے، یہ بہت بڑی اچھی بات ہے آج جو انہوں نے ایک بات بتائی کہ واٹر اینڈ پاور کو یہاں پر، پیسکو کو انہوں نے مجسٹریٹس Provide کئے، یہ بات آپ کے Arguments میں آنی چاہیئے تھی لیکن اگر وہ یہ کہتے ہیں کہ یہاں پر Line loses زیادہ ہیں، یہاں پر اگر وہ یہ کہتے ہیں کہ آپ کے بلز نہیں دیئے جارہے اور اگر ان کا اتنا Severe بیان ہے کہ ممبران اسمبلی، بلکہ آج اگر آپ دیکھیں تو ایک انگریزی اخبار میں انہوں نے ایک کارٹون لگایا ہوا ہے جس میں جھنڈے والی گاڑی کے اوپر بندہ کھڑا ہوا کنڈا ڈال رہا ہے، یہ بغیر کچھ کہے ایک میسج پوری دنیا میں، جھنڈے والی گاڑی پر ایک بندہ کھڑا ہوا کنڈا اوپر بجلی کے تار پر ڈال رہا ہے اور چھوٹا سا ہی کارٹون ہے تو اگر آپ یہ دیکھیں، اس طرح کی بات، یہ میسج بغیر کچھ کہے

Simpleالفاظ میں پورے پاکستان کے لیول پر جاتا ہے (شور اور قطع کلامیاں) ایک منٹ، میں آپ کی سائڈ لے رہی ہوں، کوئی جذبات کی ضرورت نہیں ہے۔ بنیادی طور پر جناب سپیکر، اس کا جواب Categorically، آپ نے یہاں پر شروع میں پیسکو چیف کو بلا کر ممبران کیلئے ایک بریفنگ رکھی تھی، یہ آپ نے بہت اچھا سمجھداری کا کام کیا تھا، آج میں سمجھتی ہوں پھر ضرورت ہے کہ اگر وہ اس طرح ڈائریکٹ الزام لگاتے ہیں تو پیسکو کے چیف کو دوبارہ آکر ممبران اسمبلی کو بریفنگ دینی چاہیئے اور آکر وہ اپنا نقطہ نظر صاف Categorically بتائیں کہ کن ایریا میں، یہ ماڈل ایریاز ہیں، کچھ ایریاز ہیں جہاں بہت اچھی ریکوریز ہیں اور کچھ ایریاز ہیں جہاں بہت سی ریکوریز نہیں ہیں، اگر فاٹا کی بات کرتے ہیں تو وہ ٹیسکو ہے، صوبے کے انڈر نہیں ہے، اس اسمبلی کے بھی انڈر نہیں ہے، ٹیسکو کے حوالے سے اگر کوئی بات ہے تو ہم جو کچھ کر سکتے ہیں اس اسمبلی سے، ہمیں یہ سپورٹ دینی چاہیئے، War of words میں نہیں جانا چاہیئے، عوام کو اس وقت امید ہے صوبائی حکومت سے بھی کہ وہ ایک بہتر طرز حکمرانی دکھائے گی۔ جس طرح باقی ڈیپارٹمنٹس میں دودھ اور شہد کی نہریں ہیں اسی طرح مجھے یقین ہے کہ جس طرح وہ بتا رہے ہیں، کوشش ہو رہی ہے، کہتے ہیں، Claim ہے، اس دن وزیراعظم صاحب نے بھی Claim کیا تو ہم سمجھتے ہیں کہ اس مسئلے کو سیریس لینا چاہیئے کسی طور پر بھی Over جذبات کا اظہار نہیں کرنا چاہیئے اور اگر وہاں سے ایک وفاقی وزیر مملکت نے کوئی Allegations لگائے ہیں تو ان کو Seriously study کرنا چاہیئے اور ہمیں ایک مفصل طریقے سے پھر ان کو جواب دینا ہوگا۔ شکریہ۔ (تالیاں)

<u>جناب سپیکر</u>: ارباب صاحب، ارباب صاحب۔

<u>ارباب اکبر حیات</u>: شکریه جناب سپیکر صاحب۔ مونږ خو وایو چې زمونږ دا اسمبلی په ډیر ښه ماحول کښې روانه وی او همیشه چې کله د صوبې د حقوقو خبره راشی نو مونږ به په صوبه باندې Compromise نه کوؤ، مونږ به تاسو سره ولاړ یو خو چونکه دې وخت کښې خبره د Individual راغله او زما دې ورور دا خبره وکړله چې مونږ له د چا ذات پورې خبره نه وی کول پکار، نو څومره به ښه وه چې منور خان حاجی صاحب پکښې د عابد شیر علی نوم هم اخستے وے چې یره د ده هم مونږ له ذکر نه وو پکار چې یره دا مینټل دے که نه دے خو زه خو حیران په دې باندې یم چې زمونږ پرائم منسټر صاحب پخپله تاسو ته دا پیسکو حواله کړله چې یره مونږ ئے نشو چلولے، مونږ نااهله یو، تاسو کښې اهلیت ډیر دے، دا پیسکو

تاسو واخلئ او تاسو دا خپله صوبه برابره کړئ، نو چې کله تاسو ته د حواله کولو خبره راشي نو تاسو پکښې بيا پوائنټونه او شرائطونه کيږدئ او تاسو په خپل زړه کښې دا خبره وکړئ چې آيا زمونږ په دې حلقو کښې يا زمونږ په دې ډسټرکټو کښې د بجلئ غلا نه کيږي؟ زه شاه فرمان صاحب ته دا وايم چې د ده په PK-10 کښې څومره حده پورې غلا کيږي نو دے د خپل زړه نه اووائي، خلفاً د دا اووائي چې آيا عابد شير علي د لاهور نه راځي او دلته پريس کانفرنس کوي او ستا نشاندهي کوي چې دلته غلا کيږي او ډيره د افسوس خبره ده چې تا ته د خپلې حلقې پته نشته۔ دويمه ته دا خبره کوې چې پيسکو چيف باندې ايف آئي آر شوے دے نو په ايف آئي آر سره څوک مجرم کيږي نه، که مجرم کيدے نو فضل الهي باندې وړمبے ايف آئي آر شوے دے، پکار ده چې دے هم مجرم وے (تالياں)

جناب سپيکر صاحب! مونږ خو هميشه دا خبره کوؤ چې مونږ د د خپلې صوبې د حقوقو د پاره متحد شو خو چې کله د پوائنټ سکورنګ خبره راشي او شاه فرمان صاحب اودريږي او دومره مدلل تقرير وکړي نو زه خو دا وايم چې زما په ډسټرکټ کښې اول د بې روزګارئ دا حال دے چې په يو سکول کښې يو کلاس فور د اته مياشتو نه ريټائرډ شوے دے او بل پرې تر اوسه پورې نه دے لګيدلے نو هغه به مجبوراً بل ښار ته ځي، هغه به مجبوراً بل ملک ته ځي، هلته به روزګار د پاره ځان له به چې کوم دے نو روزګار ګوري، نو چې ته وائې چې دلته بيش بها زمونږ په دې ملک کښې هر يو شے شته دے نو اول خو دا روزګار ورله ورکړئ کوم چې ستا په لاس کښې دے، دا کلاس فور خو ستاسو په لاس کښې دے، ستاسو د حکومتونو په لاس کښې دے، دا خو د نواز شريف په لاس کښې نه دے نو مونږ به وايو چې واقعي تاسو دې قوم سره او تاسو دې صوبې سره مخلصه يئ او دا زه اوس هم تاسو ته وايم که چرې تاسو وايئ چې مونږ مخلصه يو او پيسکوتاسو ټهيک کولے شئ نو ډير ښه آفرئے درله درکړے دے، دا موقع د لاس نه مه اوباسئ، ځان سره هم ظلم مه کوئ او زمونږ دې صوبې سره هم او زمونږ دې قوم سره هم ظلم مه کوئ۔ ډيره مهرباني۔

<u>جناب فضل الہیٰ (پارلیمانی سیکرٹری برائے ماحولیات)</u>: جناب سپيکر!

جناب سپیکر: فضل الهی! بالکل ته به وضاحت کوې خپل دغه دے خو شاه فرمان صاحب چې آفیشل جواب ورکړی نو د هغې نه پس به تاسو ته بیا موقع درکړو۔

وزیر اطلاعات و پبلک ہیلتھ انجینئرنگ: شکریه جناب سپیکر۔ اول خبره خو زما د حلقې او د هغې د Statistical details حوالې سره خبره ده چې په دیکښې ځومره غلا شوې ده او ځومره غلا کیږی او چې کله د نوم خبره راغله نو ډیره ښه خبره ده چې د نوم ذکر وشو، د پرسنل ذکر وشو ځکه چې عابد شیر علی وړومبے زما نوم اخستے دے، ما بیا د هغې نه پس د هغه نوم اخستے دے، دا شروع هغه کړې ده خو چې کومې حلقې هغوی ښودلې دی، زمونږ ګرډ سټیشن دے د متنو، په هغې باندې پینځه یونین کونسلې دی، د کوه دامان، ادیزئی، متنی، شرکیره اضاخیل، مریم زئی، تاسو د دې پینځو یونین کونسلو نه دا پته ولګوئ چې د هغوی مطالبه څه ده؟ زه د صوبائی منسټر په حیثیت په دې خبره کښې ناکام شوم چې د متنو ګرډ سټیشن نه کوم لائنز تلی دی ټیسکو ته چې هغه زه کټ کړے شم، اوس دا ځومره بجلی-----

(مغرب کی اذان)

جناب سپیکر: نماز کیلئے پندرہ منٹ کا وقفہ کرتے ہیں، اس کے بعد۔

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی نماز مغرب کیلئے ملتوی ہو گئی)

(وقفہ کے بعد جناب سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

جناب سپیکر: ایجنڈے پر ہمارے پاس دو کال اٹینشنز ہیں اور ایک ایڈجرنمنٹ موشن پر بات ہو گی، بس یہ شاہ فرمان صاحب اپنی بات مکمل کر لیں، اس کے بعد ایجنڈے کی طرف آئیں گے۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر صاحب! ایک منٹ---

جناب سپیکر: اچھا یہ بات مکمل کر لیں تو آپ کو ایک دو منٹ

(شور)

محترمہ نگہت اورکزئی: کورم پورا نہیں ہے۔

جناب سپیکر: کورم، Count down، گھنٹیاں بجائیں دو منٹ کیلئے، دو منٹ کیلئے گھنٹیاں بجائی جائیں، کورم جو ہے اس وقت کمپلیٹ نہیں ہے تو دو منٹ کیلئے۔

(اس مرحلہ پر گھنٹیاں بجائی گئیں)

جناب سپیکر: یہ چیک کر لیں یہ نمبر، نمبر چیک کر لیں__ کورم چونکہ کمپلیٹ نہیں ہے تو میں،

The sitting is adjourned till 3:00 p.m. of Monday afternoon, dated 13-01-2014.

(اجلاس بروز سوموار مورخہ 13 جنوری 2014ء بعد از دوپہر تین بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)